

Oppdrett og handel med insekter i Norge og Sverige

Kartlegging av juridiske forutsetninger

Stine Hjørtland, VD, Happy Alien AB

happyalien

Oppdraget:

Kartlägga vad som krävs för företag att transportera foder till insekterna och insektsprodukter över gränsen mellan Norge och Sverige.

Detta ska sammanställas i ett dokument som insektsföretagare och foderleverantörer på svenska och norska sidan kan använda när de ska bedriva handel.

Det behöver även kartläggas vilka handelshinder som finns.

happyalien

Vi håpet å kunne sammenstille en guide i tillegg til rapporten som kunne gi step by step forklaring til svenske og norske bedrifter: hvordan de kan handle med insekter og fôr til insekter både i sitt land og i nabolandet. Men så enkelt var det ikke.

Innhold

Bakgrunn	2
1 EU/EØS regelverk som er felles for Norge og Sverige	3
1.1 Insekter som næringsmiddel	3
1.2 Insekter som dyrefôr	7
1.3 Frass som gjødsel	
1.4 Fôr til insektoppdrett	
2 Spesialbestemmelser i Norge	
2.1 Insekter som næringsmiddel	
2.2 Insekter som dyrefôr	
2.3 Frass	
2.4 Dyrevelferd	
2.5 Relevante myndigheter	
3 Spesialbestemmelser i Sverige	
3.1 Insekter som næringsmidler	15
3.2 Insekter som dyrefôr	15
3.3 Frass	16
3.4 Dyrevelferd	16
3.5 Relevante myndigheter	16
4 Svensk-norsk samhandel	17
4.1 Svensk importør av insekter og insektprodukter	18
4.2 Norsk eksportør av insekter og insektprodukter	19
4.3 Norsk importør av insekter og insektprodukter	19
4.4 Svensk eksportør av insekter og insektprodukter	20
4.5 Import og eksport av restprodukter til insektfôr	20
5 Pågående og fremtidige prosesser	22
6 Konklusjon – muligheter og hinder	24

Hvis det er noen som vil ha en kopi av rapporten så er det bare å ta kontakt med Pernilla eller Trygve.

Insekter som næringsmiddel

- Ny mat forordningen
- Andre regler rundt produksjon av næringsmidler – hygiene, håndtering, innpakking, merking, vannforsyning, kjøling, varmebehandling, avfallshåndtering, mm.

happyalien

EUs Ny mat-forordningen er det viktigste regelverket rundt produksjon og omsetning av næringsmidler. For å sikre at nye næringsmidler er trygge skal de godkjennes før de kan omsettes på EU-markedet. Betegnelsen ny mat defineres av EU som all mat som ikke ble brukt til menneskelig forbruk innenfor EU før 15. mai 1997.

Produkter autoriseres av EU via en evalueringsprosess som utføres av Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet – EFSA. I unionslisten over ny mat kan du se alle næringsmidler som har blitt godkjent siden 1997 samt hvilke søknader EU-kommisjonen har til behandling for øyeblikket.

Omfattende søknadsprosess, mye dokumentasjon og administrasjon, for eksempel vitenskapelig dokumentasjon som viser at maten er trygg. Søknadsprosessen tar rundt 17mnd. EFSA gir sin vurdering til EU kommisjonen innen 9mnd. Og da har EU kommisjonen 7mnd på seg til å svare, med mindre de krever ytterligere opplysninger.

Som første insekt ble stor melbille (*Tenebrio molitor*) den 13. januar 2021 kunngjort av EFSA som en art som trygt kan godkjennes som ny mat, gitt at de produseres under spesifikke og kontrollerte forhold.

Svært omfattende søknadsprosess. Finnes det gode nok støtteordninger for de som

Ønsker å søke om godkjenning av ny mat?

Insekter som dyrefôr

- Insekter = "dyrebiprodukt" (unntak olje og hydrolysert protein)
- Forbudt med bruk av dyreprotein i fôr til produksjonsdyr
- Unntak for fiskeoppdrett og kjæledyr

happyalien

Når det gjelder bruk av insekter til dyrefôr er det i hovedsak EU-forordning 999/2001 som skal forebygge kugalskap («TSEregelverket» i Norge) som gjelder. Denne begrenser og/eller forbyr blant annet bruk av dyreprotein i dyrefôr. Derimot kan insektbaserte proteinmidler brukes i fiskeoppdrett.

Produksjonsdyr er alle dyr vi inntar noe fra eller kler oss i.

EU-kommisjonen forventer at bruk av insekter til dyrefôr kan utvides i fremtiden, for eksempel at insektmel kan brukes i fôr til svin og fjørfe. (godkjent høst 2021?)

Fôr til pelsdyr og kjæledyr er unntatt mange av reglene som gjelder fôr til produksjonsdyr. Det er lov å produsere fôr til kjæledyr med levende, rå og bearbejdede insekter, både viltfangede og oppdrettede, så lenge det ikke utgjør en risiko for folke- og dyrehelsen. Det stilles heller ingen krav til insektsarten så lenge fôrprodusenten kan dokumentere at fôret er trygt. Produsenter av fôr til kjæledyr må imidlertid også følge regelverket rundt dyrebiprodukter, samt systemkrav og materielle krav til råstoff, prosess og sluttprodukt.

Fôr til oppdrettsinsekter

- Likt regelverk som for fôr til produksjonsdyr!

happyalien

Foruten reglene som er nevnt tidligere og som gjelder fôrprodusenter, må virksomheter som driver insektoppdrrett forholde seg til regler som gjelder fôr til produksjonsdyr.

Samme bestemmelser som gjelder for kveg, svin, fjærkre, mm.

Ikke tillatt å fôre produksjonsdyr med drøvtyggerproteiner, kjøkken- og matavfall, usolgte dagligvareprodukter som inneholder kjøtt eller fisk, kjøttbenmel eller naturgjødse.

Det er tillatt å drive insektoppdrrett med fôr fra én eller flere av følgende kategorier:

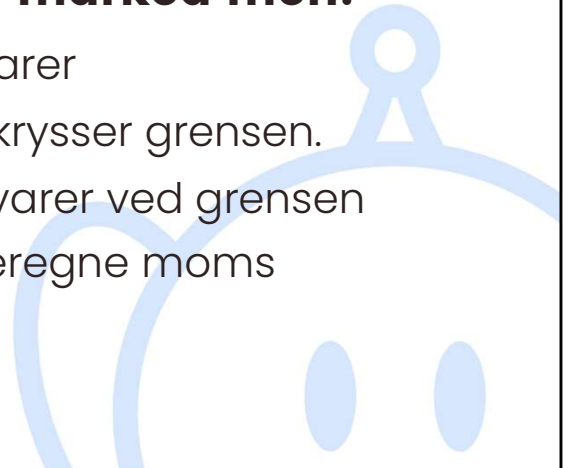
1. Fôr som er inkludert i fôrmiddelkatalogen
2. Mat som ble produsert for menneskelig forbruk, men som ikke lenger er tiltenkt menneskelig forbruk. Det vil si produkter som er forbi utløpsdato eller har produksjons- eller emballasjemangler som ikke påvirker selve råvaren (f.eks. kosmetiske feil).
3. Behandlede biprodukter fra slaktehus som skinn, hår, fjær, ben, osv. Med andre ord produkter som kommer fra dyr som mennesker spiser, men som ikke har nærings- eller markedsverdi.

Svensk-norsk handel

Norge deltar i EUs indre marked men:

- Egne regler for landbruksvarer
- Varer skal fortolles når de krysser grensen.
- Noen ganger kontrolleres varer ved grensen
- Norsk mottaker må ofte beregne moms

happyalien

Mange krav til importør og eksportør av insekter:

- Registrering som næringsmiddelvirksomhet, transportvirksomhet, fôrleverandør/fôrvirksomhet, mm.
- Dokumentasjon må følge forsendelsen – hygienesertifikat, detaljert informasjon om innhold, merking, mengde, avsendervirksomhet, mm.

happyalien

Er varekategorier hos tollmyndigheter dekkende for insektprodukter?

Restprodukter fra jordbruk – avfall eller biprodukt?

Biprodukt ifølge Mattilsynet og Jordbruksverket – behandles som en ny vare/product

Et biprodukt er et produkt som oppstår i en produksjonsprosess uten at hensikten var å produsere dette men som likevel skal brukes til noe.

Avfall defineres som ethvert objekt eller stoff som innehaveren kaster eller har til hensikt å kaste fordi de ønsker det og/eller må det. Det skilles mellom: a) Waste disposal: Avfall som skal deponeres eller brennes. Slikt avfall får ikke eksporteres til andre EU-land. b) Waste recovery: Avfall som kan gjenbrukes som det er til å erstatte andre materialer som ellers ville fylt en bestemt funksjon. Et vanlig eksempel er når avfall blir en energikilde.

EUs forordning om avfall (2008/98) stiller krav til avfallsprodusenter i EU og EØS. Blant annet skal de forsøke å redusere, gjenvinne eller gjenbruke avfallet sitt.

Høye tollavgifter på landbruksvarer som importeres til Norge

Hva skal til for at restprodukter fra jordbruk ikke lenger betraktes som “produkter” eller “varer”?